

Nr 43

Skatteutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1973: 126 med förslag om särskilt forskningsavdrag och exportkreditstöd för industrin jämte motioner.

Propositionen

I propositionen 1973: 126 har Kungl. Maj:t (finansdepartementet) föreslagit riksdagen att anta vid propositionen fogade förslag till

1. förordning om särskilt forskningsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt,
2. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370),
3. lag om avdrag vid inkomsttaxeringen avseende kostnad för exportkredit.

I propositionen föreslås att ett särskilt forskningsavdrag medges för industriföretagens forsknings- och utvecklingskostnader under åren 1973—1980. Forskningsavdraget skall enligt förslaget utgå i form av dels ett basavdrag, som utgör 10 % av under året nedlagda totala forsknings- och utvecklingskostnader, dels ett ökningsavdrag, som utgår med 20 % av den ökning av forsknings- och utvecklingskostnaderna som skett jämfört med föregående års motsvarande kostnader.

Enligt förslaget får Kungl. Maj:t möjlighet att medge avdrag för förlust som beräknas framkomma i bl. a. utländska forskningsbolag.

Propositionen innehåller slutligen förslag om införandet av ett exportkreditstöd för att främja exporten av kapitalvaror. Exportkreditstödet får formen av en skattelättnad som kompensation för den ränteförlust som uppstår för de svenska exportörerna genom att räntan för refinansiering av exportkrediten är högre än exportkrediträntan. Kungl. Maj:t föreslås därför under vissa förutsättningar kunna i fråga om exportkreditavtal, som ingåtts före utgången av år 1976, medge svenska företag avdrag vid inkomsttaxeringen med belopp, som motsvarar skillnaden mellan refinansieringsräntan och exportkrediträntan så länge skillnaden inte överstiger 2 %.

De nya bestämmelserna avses skola tillämpas första gången vid 1974 års taxering.

Författningsförslagen

1 Förslag till

Förordning om särskilt forskningsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt

Häri genom förordnas som följer.

1 § Denna förordning äger tillämpning på skattskyldig, som driver industriell tillverkning och som under åren 1973—1980 har kostnader för forsknings- och utvecklingsarbete.

2 § Skattskyldig, som avses i 1 §, får vid taxering till statlig inkomstskatt åtnjuta särskilt avdrag vid inkomstberäkningen för den förvärvskälla i vilken rörelsen ingår för kostnader avseende tekniskt och naturvetenskapligt forsknings- och utvecklingsarbete, som har eller kan antagas få betydelse för rörelsen genom att leda till nya eller väsentligt förbättrade produkter, produktionsprocesser eller produktionssystem (särskilt forskningsavdrag).

Frågan om särskilt forskningsavdrag prövas vid den taxering som sker närmast efter det kalenderår under vilken kostnad, som avses i första stycket, nedlagts.

3 § Det särskilda forskningsavdraget består av ett basavdrag och ett ökningsavdrag.

Basavdraget utgör tio och ökningsavdraget tjugo procent av underlaget beräknat enligt 4 § första stycket respektive 4 § andra stycket.

Basavdrag och ökningsavdrag får åtnjutas endast om underlaget för respektive avdrag uppgår till minst 5 000 kronor. Ökningsavdrag får vidare åtnjutas endast om basavdrag kunnat åtnjutas under närmast föregående år.

4 § Underlaget för basavdraget beräknas till fem tredjedelar av den skattskyldiges kostnader under kalenderåret för lön i pengar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad, som avser hos den skattskyldige anställd personal, vars arbete utgöres av forsknings- eller utvecklingsarbete, som avses i 2 §. Den beräknade kostnaden för anställd får omfatta endast vad som hänför sig till forsknings- eller utvecklingsarbete och får ej uppgå till högre belopp än det på vilket allmän arbetsgivaravgift enligt förordningen (1968: 419) om allmän arbetsgivaravgift beräknats för motsvarande tid. Endast kostnad för sådan anställd som till övervägande del utfört forsknings- eller utvecklingsarbete får inräknas i underlaget. Underlaget ökas med vad den skattskyldige under kalenderåret utgivit i bidrag för forsknings- och utvecklingsarbete och de kostnader han haft för förvärv av forsknings- och utvecklingsresultat och minskas med vad han under kalenderåret erhållit i bidrag för forsknings- och utvecklingsarbete och vad som influtit genom avyttring av sådana resultat. Bidrag och kostnader avseende forsknings- och utvecklingsarbete i utlandet, som sammanlagt överstiger 250 000 kronor, får inräknas i underlaget endast om Kungl. Maj:t medger det.

Underlaget för ökningsavdraget beräknas till ökningen för kalenderåret av den skattskyldiges underlag för basavdrag enligt första stycket i förhållande till motsvarande underlag under närmast föregående kalenderår.

5 § Särskilt forskningsavdrag åtnjutes endast om den skattskyldige yrkar det i allmän självdeklaration och företer tillfredsställande utredning för bedömning av frågan om rätt till avdraget.

6 § I fråga om handels- eller kommanditbolag beräknas särskilt forskningsavdrag för bolaget.

Denna förordning träder i kraft en vecka efter den dag, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och tillämpas första gången vid 1974 års taxering. Ökningsavdrag får åtnjutas första gången vid 1975 års taxering.

2 Förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)

Härigenom förordnas, att 43 § 3 mom. kommunalskattelagen (1928: 370) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

43 §

3 m o m.¹ Äger svenskt aktibolag eller förening som avses i 1 § lagen om ekonomiska föreningar (moderföretag) mer än nio tiondelar av aktierna i ett eller flera svenska aktiebolag (dotterbolag), skall koncernbidrag, som något av bolagen lämnar ett annat av bolagen eller föreningen eller som denna lämnar något av bolagen, anses såsom avdragsgill omkostnad för den som lämnat bidraget och skattepliktig infäkt för den som mottagit detta, även om bidraget icke för bidragsgivaren utgör omkostnad för intäkternas förvärvande eller bibehållande. Som villkor härför gäller

a t t den huvudsakliga verksamheten för bolag eller förening, som lämnar eller mottager koncernbidrag, avser jordbruksfastighet, annan fastighet eller annan rörelse än försäkringsrörelse som drives av livförsäkringsanstalt,

a t t såväl givaren som mottagaren av bidraget redovisar detta till samma års taxering öppet i självdeklaration eller därvid fogad bilaga,

a t t, om bidraget lämnats av moderföretag till dotterbolag eller av dotterbolag till moderföretaget, detta ägt mer än nio tiondelar av aktierna i dotterbolaget under hela beskattningsåret för båda skattskyldiga eller sedan dotterbolaget började driva verksamhet av något slag,

a t t, om bidraget lämnats av dotterbolag till moderföretaget, detta är frikallat från skattskyldighet för utdelning från dotterbolaget, oavsett den omfattning i vilken moderföretaget utdelat vinstmedel till delägarna,

o c h a t t, om bidraget lämnats av ett dotterbolag till annat dotterbolag hos samma moderföretag, moderföretaget dels ägt mer än nio tiondelar av aktierna i dotterbolagen under hela beskattningsåret för båda dotterbolagen eller sedan dessa började driva verksamhet av något slag, dels antingen är skattskyldigt eller frikallat från skattskyldighet för

¹ Senaste lydelse 1972: 741.

Nuvarande lydelse

utdelning från båda dotterbolagen eller är frikallat från skattskyldighet för utdelning från det bidragslämnande dotterbolaget, oavsett den omfattning i vilken moderföretaget utdelat vinstmedel till delägarna.

Lämnar svenskt aktiebolag eller förening som avses i 1 § lagen om ekonomiska föreningar koncernbidrag till aktiebolag som icke enligt första stycket är att anse som dotterbolag till bidragsgivaren, äga bestämmelserna i första stycket likväl tillämpning på bidraget, om under hela beskattningsåret för båda skattskyldiga eller sedan det bolag som mottagit bidraget började driva verksamhet av något slag det senare bolaget kunnat med tillämpning av 174 § 1 och 2 mom. lagen om aktiebolag genom fusioner bringas att uppgå i det bolag som lämnat bidraget eller, om bidraget lämnats av förening, i bolag som enligt första stycket är att anse som dotterbolag till föreningen. Därvid skall anses som om nämnda bestämmelser i lagen om aktiebolag varit tillämpliga även på bankaktiebolag och försäkringsaktiebolag.

Koncernbidrag som avses i första eller andra stycket skall anses utgöra omkostnad för bidragsgivaren och intäkt för bidragstagaren i den förvärvskälla som utgör bidragsgivarens eller bidragstagarens huvudsakliga verksamhet, om det icke med hänsyn till bidragets syfte är uppenbart att bidraget bör hänföras till annan förvärvskälla.

Avdrag för koncernbidrag enligt första, andra eller tredje stycket må åtnjutas endast av den som visar att förutsättningar för sådant avdrag föreligga.

Lämnas bidrag från ett företag till ett annat, med vilket givaren är i intressegemenskap, för verksamhet av väsentlig betydelse från samhällsekonomisk synpunkt och redovisas bidraget öppet, kan Konungen medgiva att bidraget skall anses såsom avdragsgill omkostnad för givaren och skattepliktig intäkt för mottagaren även om de i första—tredje styckena angivna förutsättningarna för avdragsrätt ej föreligga. Vidare kan Konungen förklara att, om förlust på aktier eller andelar i aktiebolag eller ekonomisk förening med uppgift att driva verksamhet av *angivna* slag framkommer vid avyttring av aktierna eller andelarna eller vid företagens upplösning, förlusten skall utgöra avdragsgill omkostnad för ägaren av aktierna eller andelarna. Detsamma gäller i fråga om långgivare beträffande förlust på lån eller dylikt som han lämnat företaget.

Föreslagen lydelse

Lämnas bidrag från ett företag till ett annat, med vilket givaren är i intressegemenskap, för verksamhet av väsentlig betydelse från samhällsekonomisk synpunkt och redovisas bidraget öppet, kan Konungen medgiva att bidraget skall anses såsom avdragsgill omkostnad för givaren och skattepliktig intäkt för mottagaren även om de i första—tredje styckena angivna förutsättningarna för avdragsrätt ej föreligga.

Vidare kan Konungen förklara att, om förlust på aktier eller andelar i *svenskt* aktiebolag eller *svensk* ekonomisk förening eller *utländskt* bolag med uppgift att driva verksamhet av *det slag som sägs i femte stycket* framkommer vid avyttring av aktierna eller andelarna eller vid företagens upplösning, förlusten skall utgöra avdragsgill omkostnad för ägaren av aktierna eller andelarna. Detsamma gäller i fråga om långgivare beträffande förlust på lån eller dylikt som han lämnat företaget.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Bestämmelserna i sjätte stycket om förlust äga motsvarande tillämpning på förlust, som beräknas skola framkomma. Konungen bestämmer därvid hur avdraget i det särskilda fallet skall beräknas. Har skattskyldig åtnjutit avdrag, som avses i detta stycke, skall avdraget frånräknas avdragsgill förlust, som sedermera uppkommer vid avyttring av aktierna eller andelarna eller vid upplösning av företaget. Uppkommer vinst genom att aktierna eller andelarna avyttras eller genom att tillskjutet kapital återfås, skall vinsten upptagas som skattepliktig intäkt av rörelse hos den som haft vinsten.

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och tillämpas första gången vid 1974 års taxering.

3 Förslag till

Lag om avdrag vid inkomsttaxeringen avseende kostnad för exportkredit

Härigenom förordnas som följer.

1 § Konungen får medge att skattskyldig vid beräkning av nettointäkt av rörelse enligt kommunalskattelagen (1928: 370) och förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt får göra avdrag avseende kostnad för exportkredit under de förutsättningar som anges i 2 §.

2 § Avdrag kan medges, om

1. exporten kan anses ha väsentlig betydelse från samhällsekonomisk och sysselsättningspolitisk synpunkt, samt anledning föreligger till antagande att konkurrent om exporten har tillgång till utländskt kreditstöd,

2. exporten avser kapitalvara, som sålts för användning i det land vartill försäljning skett,

3. exportkredit lämnas köparen för mer än hälften av den avtalade köpeskillingen, dock minst två miljoner kronor,

4. exportkrediten har en löptid av minst två och högst tio år,

5. finansiering av exportkrediten sker hos bank eller kapitalmarknadsinstitut, och den ränta som utgår för denna finansiering överstiger den ränta som utgår enligt exportkreditavtalet.

I fall där flera skattskyldiga deltagar i försäljning, får avdrag medges avseende skattskyldigs del av kostnad för exportkredit, även om denna del understiger två miljoner kronor, under förutsättning att hela exportkrediten sammanlagt uppgår till nämnda belopp.

Föreligger synnerliga skäl, får avdrag medges, även om kredittiden överstiger tio år.

3 § Avdrag medges med ett belopp, som motsvarar skillnaden under beskattningsåret mellan den ränta som den skattskyldige erlagt för finansieringen av exportkrediten och den ränta som han uppburit enligt exportkreditavtalet. Avdraget får dock ej överstiga två procent av den del av exportkrediten som ej är återbetald vid beskattningsårets ingång.

Har exportkreditavtalet ingåtts eller övertagits av den bank eller kapitalmarknadsinstitut som finansierat exportkrediten, och föreligger skyldighet för den skattskyldige att gentemot banken eller institutet svara för den ränteskillnad som avses i första stycket, äger nämnda stycke motsvarande tillämpning.

Avdrag medges från och med det beskattningsår då exportkreditavtalet ingåtts till och med det år då krediten skolat vara till fullo återbetald.

4 § Ansökan om medgivande till avdrag göres före utgången av den tid inom vilken sökanden skall avlämna allmän självdeklaration för det beskattningsår då exportkreditavtalet ingåtts.

Denna lag träder i kraft en vecka efter den dag, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och tillämpas i fråga om exportkreditavtal som ingåtts under tiden den 1 januari 1973—den 31 december 1976.

Motionerna

1973: 1985 av herr Gustafsson i Barkarby m. fl. (s) vari hemställs

1. att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om förslag till en fond för teknisk utveckling och forskning enligt de riktlinjer som angetts i motionen,

2. att riksdagen beslutar att forskningsavdrag måtte utgå endast som ökningsavdrag, samt

3. att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om förslag för att stumulera FoU-arbete i enlighet med vad som i övrigt anförts i motionen;

1973: 1986 av herr Hermansson m. fl. (vpk) vari hemställs

1. att riksdagen avslår regeringens förslag under punkten 1 om särskilt forskningsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt, samt

2. att riksdagen till regeringen som sin mening om statliga insatser på industriforskningens område ger till känna vad som anförts i motionen;

1973: 1987 av herr Levin (fp) vari hemställs

att riksdagen anhåller hos Kungl. Maj:t om ett kompletterande förslag till 1974 års riksdag innefattande ett forskningsstöd, som kan utnyttjas också av de mindre företagen, vilka som regel ej kan redovisa beskattningsbara vinster;

1973: 1988 av herr Turesson (m) vari hemställs

att riksdagen beslutar att

1. stöd skall utgå även till forskning och utveckling inom jord- och skogsbruket samt att
2. avdrag bör få åtnjutas även i de fall anställd personal inte utslutande arbetar inom området forskning och utveckling.

Skrivelser i ärendet har inkommit till utskottet från Svenska bankföreningen, Svenska byggnadsentreprenörföreningen och Sveriges industriförbund.

Utskottet

Förslagen i propositionen avser dels att stimulera forsknings- och utvecklingsarbete inom industrin och dels att i vissa fall öka företagens möjligheter att lämna exportkrediter.

Avdrag för forsknings- och utvecklingskostnader är i allmänhet avdragsgilla vid taxeringen. Avsikten är nu att industriföretagen under en åttaårsperiod därutöver skall bli berättigade till ett särskilt avdrag vid taxeringen till statlig inkomstskatt. Avdraget beräknas vid 1974 års taxering till 10 % av kostnaderna. Fr. o. m. 1975 års taxering medges ett ökningsavdrag om 20 % i den mån kostnaderna stigit jämfört med nästföregående år.

I motionen 1973: 1986 yrkas avslag på propositionen i vad avser forskningsavdrag. Motionärerna anser att statliga insatser på industriforskningens område i stället bör inriktas på statliga industrier. Även motionärerna i motionen 1973: 1985 är kritiska mot forskningsstöd i denna form. De anser att en av näringslivet finansierad fond för teknisk utveckling och forskning i stället bör inrättas. I avvaktan härpå godtar de det i propositionen föreslagna systemet som ett provisorium under förutsättning att avdrag medges endast i form av ökningsavdrag. En positiv inställning till förslaget visar däremot motionärerna i motionerna 1973: 1987 och 1973: 1988. I den förstnämnda motionen anförs dock att stöd i form av avdragsrätt vid taxeringen missgynnar mindre företag, vilka som regel inte kan redovisa vinst, och motionärerna yrkar därför ett kompletterande forskningsstöd som kan utnyttjas även av dessa företag.

Vid remissbehandlingen av den promemoria, som upprättats inom riksskatteverket och som ligger till grund för den tekniska utformningen

av forskningsavdraget, har liksom i motionerna 1973: 1985 och 1973: 1986 anförts viss kritik mot att den avsedda stimulansen utformats som ett avdrag vid beskattningen. Skatteutskottet har vid åtskilliga tillfällen — senast i sitt betänkande SkU 1973: 29 — hävdad att i och för sig angelägna ändamål lämpligen bör stödjas genom direkta bidrag i stället för genom lättnader vid beskattningen. Bakgrunden härtill är bl. a. att samhället genom ett bidragssystem får större inflytande och kontroll över utvecklingen och lättare kan dirigera bidragen till områden där de bäst behövs. Därtill kommer bl. a. att stödåtgärder i form av skattelättnader jämfört med ett bidragssystem får ojämna verkningar och i vissa fall inte alls kan utnyttjas.

Även om utskottet således har viss förståelse för den kritik som framkommit vid remissbehandlingen och i motionerna, instämmer utskottet i departementschefens uppfattning att det i förevarande fall finns skäl att göra undantag från den redovisade principen. De i propositionen framlagda förslagen innebär ett fullföljande av åtgärder som i prop. 1972: 125 angående vissa konjunkturstimulerande åtgärder m. m. aviserats i syfte att mer långsiktigt stödja den svenska industrins utvecklingsförmåga och förnyelse. Den i propositionen redovisade bakgrunden till förslaget om forskningsavdrag visar liksom tidigare riksdagsbehandling av frågor om stöd till företagets forsknings- och utvecklingsarbete (NU 1972: 52, 1973: 17 och 1973: 18) att en generell stimulans till ökade forskningsinsatser är angelägen.

Mot denna bakgrund anser utskottet sig i princip böra tillstyrka propositionen i denna del. Utskottet kan således inte biträda det i motionen 1973: 1986 framställda avslagsyrkandet.

Beträffande den framtida inriktningen av stödet till industriforskning m. m. bör riksdagen enligt utskottets uppfattning inte i detta sammanhang ta ställning till de yrkanden som framförs i motionen 1973: 1985 om en forskningsfond, i motionen 1973: 1986 om inriktning av insatserna på statliga industrier och i motionen 1973: 1987 om forskningsstöd till mindre företag som inte lämnar vinst och avstyrker även dessa motionsyrkanden. Med anledning av vad som anförts i de sistnämnda motionerna vill utskottet samtidigt framhålla, att Kungl. Maj:t givetvis liksom hittills bör följa utvecklingen på detta område. Utskottet utgår från att verkningarna av den nya stödformen kommer att uppmärksammas särskilt, så att otillfredsställande effekter i möjligaste mån kan undvikas, och att Kungl. Maj:t efter erfarenhet av det nya systemet förelägger riksdagen de förslag som förhållandena kan föranleda. I detta sammanhang kan erinras om det i prop. 1973: 41 framlagda förslaget om inrättandet av statens utvecklingsfond. Denna fond torde komma att bli av betydelse inte minst för mindre och medelstora företag och bli ett komplement till det samhällsstöd på detta område som f. n. sker via styrelsen för teknisk utveckling (STU) och Sveriges investeringsbank (SIB).

Departementschefens förslag att forskningsavdraget bör utgå dels i form av grundavdrag om 10 % och dels såsom ökningsbidrag med 20 % grundar sig bl. a. på uppfattningen att ansträngningarna i många företag f. n. måste inriktas på att behålla ifrågavarande verksamhet på hittillsvarande nivå. Enligt utskottets uppfattning har tillräckliga skäl inte framkommit för en annan bedömning. Utskottet avstyrker därför det i motionen 1973: 1985 framställda yrkandet att avdrag skall medges enbart i form av ökningsavdrag.

Endast företag, som driver industriell tillverkning, bör enligt förslaget i propositionen vara berättigade till forskningsavdrag. I motionen 1973: 1988 yrkas att stöd skall kunna utgå även till forskning och utveckling inom jord- och skogsbruket.

Det föreslagna stimulansavdraget tar sikte på den del av forsknings- och utvecklingskostnaderna, som är nödvändig för att svensk industri skall bibehålla sin internationella konkurrensförmåga. På jordbrukets och skogsbrukets områden bedrivs verksamhet av ifrågavarande slag huvudsakligen i industriledet och omfattas då av avdragsrätten. Därtill kommer en inte obetydlig kollektiv forskning på dessa områden, till vilken staten anvisar bidrag, och forskning inom statliga högskolor och institutioner. Mot denna bakgrund har departementschefen inte ansett sig kunna biträda framförda krav på en utvidgning av tillämpningsområdet till inkomstkällan jordbruksfastighet. Utskottet instämmer i denna bedömning och avstyrker nämnda yrkande i motionen 1973: 1988.

I sistnämnda motion yrkas dessutom att avdrag skall få åtnjutas även i de fall anställd personal inte uteslutande arbetar inom området forskning och utveckling.

Propositionen innebär en uppmjukning av riksskatteverkets förslag i detta hänseende, så att även kostnad för anställd som till övervägande del utfört forsknings- eller utvecklingsarbete får inräknas i underlaget, i den mån kostnaden hänförs till arbetsuppgifter av detta slag. Det nu angivna yrkandet i motionen 1973: 1988 är således redan tillgodosett.

Beträffande forskningsavdragets närmare utformning har utskottet noterat, att departementschefen beaktat vissa kontrollaspekter som framförts vid remissbehandlingen av riksskatteverkets promemoria. Så får exempelvis bidrag och kostnader avseende forsknings- och utvecklingsarbete i utlandet över viss nivå inräknas i underlaget för avdraget endast om Kungl. Maj:t medger det. Vidare har beräkningen av underlaget för avdraget och kontrollen därav förenklats jämfört med det ursprungliga förslaget genom en anknytning till kalenderår och — när det gäller lönekostnader — till innehållet i de kontrolluppgifter som skall lämnas varje år. Därigenom torde kraven på kontrollåtgärder ha tillgodosetts så långt som möjligt i avvaktan på vunna erfarenheter av det föreslagna stödsystemet.

Även exportkreditstödet är konstruerat som ett särskilt avdrag. Under vissa förutsättningar och efter bedömning av kreditens betydelse från konkurrenssynpunkt och från samhällsekonomisk och arbetsmarknadspolitisk synpunkt skall Kungl. Maj:t kunna medge att stöd utgår i denna form beträffande exportkreditavtal som ingås under åren 1973—1976 och som avser en kredit om minst 2 milj. kr. Avdrag medges i så fall vid taxering till såväl statlig som kommunal inkomstskatt med belopp som motsvarar skillnaden mellan den ränta som den skattskyldige erlagt för finansieringen av exportkrediten och den ränta han uppburit på grund av exportkreditavtalet, dock högst 2 % av utestående exportkredit. 2 %-spärren beräknas enligt författningsförslaget till 2 % av den kredit som utestår vid beskattningsårets ingång, även om någon del amorterats under året. Har nytt kreditavtal träffats under beskattningsåret tillkommer avdragsrätt för detta avtal med ytterligare högst 2 % av denna kredit.

I den förenämnda prop. 1972: 125 angående vissa konjunkturstimulerande åtgärder framhölls angelägenheten av att öka svenska företags möjligheter att i speciella fall lämna krediter för exportleveranser. Förslaget om exportkreditstöd i form av skattelättnader har tillkommit på grund av att subventionerade exportkrediter i andra länder rubbat konkurrensförhållandena. Stöd i denna form avses i första hand kunna utgå till affärer med statshandelsländerna och utvecklingsländerna men skall kunna tillämpas också vid affärer med andra länder, om de kriterier som föreslås i propositionen uppfylls. Utskottet delar uppfattningen att — i avvaktan på internationella överenskommelser som förhindrar dylika subventioner — åtgärder måste vidtas för att säkerställa de svenska företagens konkurrensförmåga gentemot utlandet.

I skrivelser till utskottet har Svenska byggnadsentreprenörföreningen och Sveriges industriförbund begärt vissa förtydliganden och tillägg i syfte att utvidga exportkreditstödet till andra områden och att få fram ett mer konkurrensneutralt system. Med anledning härav vill utskottet anföra, att de gränsdragningar som är nödvändiga givetvis i och för sig kan vara diskutabla. Så t. ex. medför av naturliga skäl den i propositionen föreslagna minimigränsen 2 milj. kr. i exportkredit att vissa typer av företag blir missgynnade, nämligen de som inte är så stora att de har möjligheter att själva eller i samverkan med andra träffa så omfattande avtal. Det förefaller också tänkbart att det kan bli önskvärt att kunna lämna exportkreditstöd även beträffande annan export än sådan leverans av kapitalvaror som anges i propositionen, t. ex. i fråga om byggnadsentreprenader. Därtill kommer att också systemet med avdragsrätt vid inkomstbeskattningen — som Industriförbundet anfört och som berörs ovan — kan antas leda till vissa snedvridande effekter.

Mot bakgrund av uppfattningen att bruket av statliga creditsubven-

tioner i möjligaste mån bör motverkas, är det enligt utskottets uppfattning angeläget att det stöd, som nu införs i Sverige, begränsas till fall där det från samhällsekonomisk och arbetsmarknadspolitisk synpunkt är angeläget att den svenska industrin inte blir diskriminerad från kreditkostnadssynpunkt. Utskottet är därför inte f. n. berett att medverka till att de i propositionen uppdragna riktlinjerna mjukas upp. Vad utskottet anfört tidigare om att Kungl. Maj:t med uppmärksamhet bör följa de praktiska konsekvenserna av de nya stödformerna och lägga fram de förslag, som med hänsyn till erfarenheterna kan anses motiverade, gäller givetvis också i fråga om exportkreditstödet. Framställningarna kan med detta uttalande åtminstone delvis anses tillgodosedda. Utskottet vill i sammanhanget också bekräfta Industriförbundets uppfattning att exportkreditstöd under vissa förutsättningar skall kunna medges redan under tillverkningsstiden.

Svenska bankföreningen har i sin skrivelse till utskottet anfört att kreditavtal för exportfinansiering kan ingås mellan exportörens bank och köparens bank av innebörd att köparen sätts i stånd att betala köpeskillingen kontant genom en kredit från sin bank och att köparens bank i sin tur refinansierar sig hos exportörens bank mot lägre ränta än normalt. Enligt Bankföreningen bör exportkreditstöd kunna utgå i denna situation om exportören har att erlægga ränteskilling. Enligt utskottets uppfattning medför inte det angivna förfarandet att exportkreditavtalet får annan innebörd än som avsetts i propositionen, och den föreslagna författningstexten torde inte heller uppställa något hinder mot avdrag för den erlagda ränteskillingen.

Av det anförda framgår att utskottet tillstyrker propositionen i ovan berörda delar. Utskottet har inte heller i övrigt något att erinra mot propositionen.

Utskottet hemställer

att riksdagen

A. med avslag på motionerna 1973: 1985, 1973: 1986 och 1973: 1988 och med bifall till propositionen 1973: 126 antas de vid propositionen fogade förslagen till

1. förordning om särskilt forskningsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt,
2. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370),
3. lag om avdrag vid inkomsttaxeringen avseende kostnad för exportkredit,

B. avslår motionen 1973: 1987.

Stockholm den 22 maj 1973

På skatteutskottets vägnar

ERIK BRANDT

Närvarande: herrar Brandt (s), Engkvist (s), fru Holmqvist (s), herrar Kristenson (s), Josefson i Arrie (c), Larsson i Umeå (fp), Carlstein (s), Sundkvist (c), Wikner (s), Nilsson i Trobro (m), Stadling (s), Westberg i Hofors (s), Levin (fp), Lothigius (m) och Björk i Gävle (c).

Reservationer

1. av herrar Josefson i Arrie (c), Larsson i Umeå (fp), Sundkvist (c), Nilsson i Trobro (m), Levin (fp), Lothigius (m) och Björk i Gävle (c), som

dels ansett att det avsnitt av utskottets yttrande, som börjar på s. 10 med "Mot bakgrund" och slutar på s. 11 med "under tillverkningstiden", bort ha följande lydelse:

Mot bakgrund av uppfattningen att bruket av statliga kreditsubventioner i möjligaste mån bör motverkas, är det enligt utskottets uppfattning angeläget att det stöd, som nu införs i Sverige, begränsas till fall där det från samhällsekonomisk och arbetsmarknadspolitisk synpunkt är angeläget att den svenska industrin inte blir diskriminerad från kreditkostnadssynpunkt. Den i propositionen föreslagna undre gränsen för att få exportkreditstöd finner utskottet dock väl hög om man vill undvika att mindre och medelstora företag kommer i ett sämre konkurrensläge än storföretagen på exportmarknaden. Utskottet föreslår därför att gränsen sätts till 1 milj. kr.

Vad utskottet anfört tidigare om att Kungl. Maj:t med uppmärksamhet bör följa de praktiska konsekvenserna av de nya stödformerna och lägga fram de förslag, som med hänsyn till erfarenheterna kan anses motiverade, gäller givetvis också i fråga om exportkreditstödet. Framställningarna kan med detta uttalande åtminstone delvis anses tillgodosedda. Utskottet vill i sammanhanget också bekräfta Industriförbundets uppfattning att exportkreditstödet under vissa förutsättningar skall kunna medges redan under tillverkningstiden.

dels ansett att utskottet i vad avser författningsförslaget under punkt 3 bort hemställa

att riksdagen antar det vid propositionen fogade förslaget till

3. lag om avdrag vid inkomsttaxeringen avseende kostnad för exportkredit med den ändringen att 2 § erhåller följande såsom *reservanternas förslag* betecknade lydelse:

Utskottets förslag

Reservanternas förslag

2 § Avdrag kan — — — — — försäljning skett, 3. exportkredit lämnas köparen för mer än hälften av den avtalade köpeskillingen, dock minst två miljoner kronor, 4. exportkrediten har — — — — — enligt exportavtalet. I fall — — — — — nämnda belopp. Föreligger synnerliga — — — — — tio år.	3. exportkredit lämnas köparen för mer än hälften av den avtalade köpeskillingen, dock minst en miljon kronor,

2. av herrar Josefson i Arrie (c), Larsson i Umeå (fp), Sundkvist (c), Nilsson i Trobro (m), Levin (fp), Lothigius (m) och Björk i Gävle (c), som

dels ansett att det stycke som börjar på s. 7 med "Vid remissbehandlingen" och slutar på s. 8 med "kan utnyttjas", första meningen i följande stycke och det avsnitt som på s. 9 börjar med "Endast företag" och slutar med "motionen 1973: 1988" bort utgå samt att det stycke som på s. 8 börjar med "Beträffande den" och slutar med "Sveriges investeringsbank (SIB)" bort ersättas av följande:

Beträffande den framtida inriktningen av stödet till industriforskning m. m. bör riksdagen enligt utskottets uppfattning inte i detta sammanhang ta ställning till de yrkanden som framförs i motionen 1973: 1985 om en forskningsfond och i motionen 1973: 1986 om inriktning av insatserna på statliga industrier.

Utskottet utgår från att forskningsstödet även skall kunna utnyttjas av de mindre företagen och biträder det yrkande som framställts i motionen 1973: 1987 innebärande en anhållan hos Kungl. Maj:t om ett kompletterande förslag till 1974 års riksdag innefattande ett forskningsstöd som kan utnyttjas också av de mindre företagen, vilka som regel ej kan redovisa beskattningsbara vinster. Samtidigt bör Kungl. Maj:t undersöka om kostnader för forsknings- och utvecklingsarbete inom jord- och skogsbruket förekommer utanför industriledet och — om så är fallet — föreslå de ändringar som erfordras för att den stödform som nu genomförs skall kunna omfatta även dessa kostnader. Utskottet utgår från att verkningarna av den nya stödformen även i övrigt kommer att uppmärksammas särskilt, så att otillfredsställande effekter i möjligaste mån kan undvikas, och att Kungl. Maj:t efter erfarenheter av det nya systemet förelägger riksdagen de förslag som förhållandena kan föranleda. I detta sammanhang kan erinras om det i prop. 1973: 41 framlagda förslaget om inrättandet av statens utvecklingsfond. Denna fond torde komma att bli av betydelse inte minst för mindre och medel-

stora företag och bli ett komplement till det samhällsstöd på detta område som f. n. sker via styrelsen för teknisk utveckling (STU) och Sveriges investeringsbank (SIB).

dels att utskottet under B bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1973: 1987 och med anledning av motionen 1973: 1988 hos Kungl. Maj:t hemställer om förslag till 1974 års riksdag till sådana ändringar i förordningen om särskilt forskningsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt, att avdragsmöjligheterna i enlighet med vad utskottet anfört kan utnyttjas bl. a. av mindre företag som ej kan redovisa vinst.